

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS 2019 M. BALANDŽIO 17 D. NUTARIMO NR. 371 „DĖL NACIONALINIO ORO TARŠOS MAŽINIMO PLANO PATVIRTINIMO“ PAKEITIMO

2022 m. d. Nr.
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Pakeisti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2019 m. balandžio 17 d. nutarimą Nr. 371 „Dėl Nacionalinio oro taršos mažinimo plano patvirtinimo“:

1.1. Pakeisti preambulę ir ją išdėstyti taip:

„Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos aplinkos oro apsaugos įstatymo 10 straipsnio 1 dalimi ir įgyvendindama 2016 m. gruodžio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2284 dėl tam tikrų valstybėse narėse į atmosferą išmetamų teršalų kiekio mažinimo, kuria iš dalies keičiama Direktyva 2003/35/EB ir panaikinama Direktyva 2001/81/EB (~~OL 2016 L 344, p. 1~~), 2012 m. gegužės 4 d. Ženevoje priimtus 1979 metų Tolimų tarpvalstybinių oro teršalų pernašų konvencijos (toliau – Konvencija) 1999 metų Protokolo dėl rūgštėjimo, eutrofikacijos ir pažemio ozono mažinimo pakeitimus, išdėstytus Konvencijos vykdomosios institucijos Sprendimo 2012/2 priede, ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano, patvirtinto 2017 m. kovo 13 d. nutarimu Nr. 167 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos įgyvendinimo plano patvirtinimo“, 1.5.3 darbo „Teisinių ir ekonominių priemonių sukūrimas, siekiant sumažinti oro taršą ir klimato kaitą“ 2 punkto nuostatas, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:“.

1.2. Pakeisti nurodytu nutarimu patvirtintą Nacionalinį oro taršos mažinimo planą:

1.2.1. Papildyti 5¹ punktu:

„**5¹. Viename iš Europos žaliajam kursui (Komisijos komunikato Europos Parlamentui, Europos Vadovų Tarybai, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui, Europos žaliasis kursas (COM(2019) 640 final)) įgyvendinti reikalingų politikos sričių ir priemonių plane numatytų veiksmų, prisidėsiančių prie oro taršos valdymo ir mažinimo, – Nulinės taršos veiksmų plane (Komisijos Komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui „Kuriame sveiką planetą visiems. ES veiksmų planas „Siekiant nulinės oro, vandens ir dirvožemio taršos“ (COM(2021) 400 final)) nustatytiems 2030 m. nulinės taršos tikslams (t. y. iki 2030 m. sumažinti daugiau kaip 55 proc. oro taršos poveikį sveikatai (pirmalaikių mirčių skaičių); 25 proc. – ES ekosistemų, kuriose oro tarša kelia grėsmę biologinei įvairovei, skaičių) pasiekti – numatyti taršos prevencijos, mažinimo ir stebėsenos integruoto pobūdžio veiksmai, taikytini visose politikos srityse. Sveikatos gerinimo ir gerovės didinimo srityje Komisija teiks pasiūlymus suderinti oro kokybės užterštumo normas su Pasaulio sveikatos organizacijos rekomendacijomis, įvesti naują transporto priemonių išmetamųjų teršalų Euro standartą, tobulinti periodinės techninės apžiūros oro teršalų emisijos matavimus ir transporto triukšmo teisinį reglamentavimą; integruos nulinės taršos siekius į energinio efektyvumo tikslus (pvz., į „renovacijos bangos“ iniciatyvą); įvertins patalpų oro kokybės gerinimo būdus ir politikos galimybes daugiausia dėmesio skirdama pagrindiniams taršą lemiantiems veiksniams ir jos šaltiniams, ieškodama būdų, kaip didinti visuomenės informuotumą; peržiūrės kurą deginantiesiems įrenginiams keliamus ekologinio projektavimo reikalavimus. Siekdama mažinti pramonės taršą ir sparčiau įtvirtinti principą „teršėjas moka“, Komisija parengs**

rekomendacijas dėl jo įgyvendinimo, skatins taikyti mažiau taršias technologijas ir verslo modelius, mažesnę poveikį aplinkai darantį vartojimą.“

1.2.2. Papildyti 5² punktu:

„5². Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) „(EBPO) aplinkosauginio veiksmingumo apžvalgoje: Lietuva 2021 m.“ pateiktos rekomendacijos, kurias įgyvendinusi Lietuva galėtų daryti tolesnę pažangą siekdama aplinkosaugos tikslų ir tarptautinių įsipareigojimų. EBPO rekomenduoja atidžiai stebėti oro kokybę tankiai apgyvendintose miestų teritorijose, kuriose šildymui naudojama labai daug kietojo kuro, prireikus nustatyti privalomus kietojo kuro kokybės reikalavimus, sustiprinti buitinių šildymo prietaisų kontrolę; mažinti išmetamo amoniako kiekį reguliuojant mineralinių trąšų naudojimą ir įgyvendinant gerąją ūkininkavimo praktiką. Mokesčių ir subsidijų sistemos žalinimo srityje EBPO rekomenduoja laipsniškai didinti dyzelino mokesčio tarifą; nustatyti metinį motorinių transporto priemonių mokesčių keleivinėms transporto priemonėms; įvesti planuojamą kelių naudojimo mokesčių pagal kilometrus sunkiosioms transporto priemonėms; didinti oro taršos mokesčius, kad būtų geriau atspindėta socialinė išmetamųjų teršalų daroma žala, taip pat skatinti pereiti prie švaresnių technologijų; laipsniškai atsisakyti viso iškastinio kuro paramos priemonių, imantis atitinkamų priemonių labiausiai paveiktų įmonių ir namų ūkių naštai sumažinti. Darnaus judumo srityje EBPO rekomenduoja nukreipti finansavimą skatinant naudoti aplinką tausojančias transporto priemones, nemotorinį transportą gerinant sąlygas pėstiesiems ir dviratininkams; plačiau apibrėžti mažos taršos zonas miesto teritorijose; didinti automobilių stovėjimo vietų miesto zonose tarifus ir kt.“

1.2.3. Pakeisti 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6. Aplinkos apsaugos strategijos 49 punkte nustatytas tikslas oro kokybės apsaugos srityje – užtikrinti, kad Lietuvoje į aplinkos orą išmetamų teršalų kiekis neviršytų tarptautiniuose ir ES teisės aktuose nustatyto kiekio, oro teršalų koncentracija aplinkos ore neviršytų žmogaus sveikatai ir aplinkai nepavojingų aplinkos oro užterštumo lygių. Siekiant šio tikslo, Aplinkos apsaugos strategijoje nustatytos esminės politikos įgyvendinimo kryptys dėl kiekvieno joje nurodyto teršalo išmetimo į aplinkos orą mažinimo, palyginus su 2005 m. išmestu kiekiu: iki 2020 m. sumažinti sieros dioksido (toliau – SO₂) išmetimų kiekį 55 proc., azoto oksidų (toliau – NO_x) – 48 proc., amoniako (toliau – NH₃) – 10 proc., smulkiųjų kietųjų dalelių (toliau – KD_{2,5}) – 20 proc., nemetaninių lakiųjų organinių junginių (toliau – NMLOJ) – 32 proc.; iki 2030 m. SO₂ išmetimų kiekį sumažinti 60 proc., NO_x – 51 proc., NH₃ – 10 proc., KD_{2,5} – 36 proc., NMLOJ – 47 proc. Nepaisant to, kad Nors nuo 2005 iki 2015 2019 m. teršalų išmetimas į aplinkos orą reikšmingai sumažėjo, vis dėlto 2020 ir 2030 metams nustatytos pasiekti vertės (išskyrus KD_{2,5} ir SO₂) yra daug mažesnės už esamas (jau pasiektas), todėl yra ir ateityje bus didelis poreikis taikyti papildomas oro taršą mažinančias priemones (Plano 3 priedas).“

1.2.4. Pakeisti 12 punktą ir jį išdėstyti taip:

„12. Atsižvelgiant į tai, kad Komisijos komunikate „Sauganti Europa: švarus oras visiems“ nurodoma laikytis visapusiško požiūrio, apimančio įvairius sektorius – nuo transporto, energetikos iki vietos planavimo, ir sutelkti visus susijusius skirtingus subjektus, formuojant Plano tikslus, uždavinius ir priemones išnagrinėti nacionaliniai ir įvairių sektorių strateginiai dokumentai. Prie Plane iškeltų tikslų ir uždavinių įgyvendinimo prisidės su oro taršos mažinimu ir oro kokybės gerinimu susijusių tikslų ir uždavinių, nustatytų 2014–2020 metų nacionalinėje pažangos programoje, patvirtintoje Vyriausybės 2012 m. lapkričio 28 d. nutarimu Nr. 1482 „Dėl 2014–2020 metų nacionalinės pažangos programos patvirtinimo“ 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“, Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. rugsėjo 17 d. nutarimu Nr. 986 „Dėl Investicijų skatinimo ir pramonės plėtros 2014–2020 metų programos patvirtinimo“, Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programoje, patvirtintoje Komisijos 2015 m. vasario 13 d. sprendimu Nr. C(2015)842 (su paskutiniu pakeitimu, patvirtintu Komisijos 2018-06-12 sprendimu Nr. C(2018)3841), Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų

strategijoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Seimo 2014 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XII-964 „Dėl Lietuvos sveikatos 2014–2025 metų strategijos patvirtinimo“, Nacionalinėje 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2013 m. gruodžio 4 d. nutarimu Nr. 1162 „Dėl Nacionalinės 2014–2020 metų gyvulininkystės sektoriaus plėtros programos patvirtinimo“, Aplinkos apsaugos strategijoje, Nacionalinėje atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** ~~2010 m. birželio 21 d.~~ Vyriausybės **2010 m. birželio 21 d.** nutarimu Nr. 789 „Dėl Nacionalinės atsinaujinančių energijos išteklių plėtros strategijos patvirtinimo“, Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“, ~~Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje, patvirtintoje Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos patvirtinimo“~~, **Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos darbotvarkėje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2021 m. birželio 30 d. nutarimu Nr. XIV-490 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos darbotvarkės patvirtinimo“**, Nacionalinėje susisiekiimo plėtros 2014–2022 metų programoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2013 m. gruodžio 18 d. nutarimu Nr. 1253 „Dėl Nacionalinės susisiekiimo plėtros 2014–2022 metų programos patvirtinimo“, Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2015 m. kovo 18 d. nutarimu Nr. 284 „Dėl Nacionalinės šilumos ūkio plėtros 2015–2021 metų programos patvirtinimo“, Nacionalinėje visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2015 m. gruodžio 9 d. nutarimu Nr. 1291 „Dėl Nacionalinės visuomenės sveikatos priežiūros 2016–2023 metų plėtros programos patvirtinimo“, Nacionalinėje energetinės nepriklausomybės strategijoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Seimo 2012 m. birželio 26 d. nutarimu Nr. XI-2133 „Dėl Nacionalinės energetinės nepriklausomybės strategijos patvirtinimo“, Valstybės ilgalaikės raidos strategijoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Seimo 2002 m. lapkričio 12 d. nutarimu Nr. IX-1187 „Dėl Valstybės ilgalaikės raidos strategijos“, Valstybės pažangos strategijoje „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“, Valstybiniame atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plane, patvirtintame **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2002 m. balandžio 12 d. nutarimu Nr. 519 „Dėl Valstybinio atliekų tvarkymo 2014–2020 metų plano patvirtinimo“, Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programoje, patvirtintoje **Lietuvos Respublikos** Vyriausybės 2017 m. vasario 1 d. nutarimu Nr. 88 „Dėl Vandenių srities plėtros 2017–2023 metų programos patvirtinimo“, ~~pagal ES reikalavimus rengiamame energetikos ir klimato kaitos valdymo plane~~ Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021–2030 m., **Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, kuriai pritarta Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, įgyvendinimas.**“

1.2.5. Pakeisti 15.1.1.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

~~„15.1.1.1. nepaisant to, kad nors~~ išmestas SO₂ kiekis nuo 2005 iki ~~2015~~ **2019** m. sumažėjo apie ~~41–57,7~~ **41,7** proc. ir vidutiniškai per metus išmestas SO₂ kiekis mažėjo ~~5,4~~ **4,1** proc., Aplinkos apsaugos strategijoje nustatyti išmesto SO₂ kiekio sumažinimo tikslai **nuo 2030 m.** (skaitine išraiška) yra ~~daug~~ mažesni, nei užfiksuota nurodytu nagrinėjamu laikotarpiu. Viešosios energijos gamybos sektoriaus išmestas SO₂ kiekis sumažėjo ~~net 59~~ **92** proc., **naftos perdirbimo – 51 proc.**, pramonės sektoriaus (dėl deginimo procesų) – ~~69~~ **41** proc., iš kito stacionaraus deginimo (namų ūkių šildymo ir kt.) – ~~15~~ **24** proc. Nepaisant minėtų sektorių išmesto SO₂ kiekio sumažėjimo ~~2005–2015~~ **2005–2019** m. laikotarpiu, ~~2015~~ **2019** m. apie ~~penktadalį du trečdalius~~ **penktadalį** išmesto SO₂ kiekio sudarė viešosios energijos gamybos **naftos perdirbimo sektoriaus** išmestas SO₂ kiekis, apie ~~penktadalį dešimtadalį~~ **šeštadalį** – kito stacionaraus deginimo išmestas SO₂ kiekis ir apie ~~19 proc.~~ **44 proc.** – pramonės išmestas SO₂ kiekis. ~~Naftos perdirbimo pramonėje išmestas SO₂ kiekis padidėjo 44 proc., be to, išmesto~~ **Išmesto** SO₂ kiekio struktūros analizė pagal ūkio sektorius parodė, kad

didžiausias išmestas SO_2 kiekis buvo naftos perdirbimo pramonėje. ~~Pažymėtina, kad visas SO_2 kiekis, išmetamas ne iš kuro ir degalų deginimo, išmetamas iš sieros regeneravimo naftos perdirbimo pramonėje ir sieros rūgšties gamybos chemijos pramonėje. Be to, lyginant 2005 ir 2015 2019 m. išmesto SO_2 kiekio struktūrą, nustatyta, kad didėjo namų ūkių stacionaraus deginimo (toliau – namų ūkis) reikšmė išmesto SO_2 kiekio struktūroje, tačiau Tokiai tokiai situacijai įtakos turėjo ne tik kitų sektorių išmesto SO_2 kiekio sumažėjimas, tačiau taip pat nes nustatytas namų ūkių išmesto SO_2 kiekio padidėjimas sumažėjimas 29,7 – 4,5 proc., lyginant 2005 ir 2015 2019 m. (Plano 9 priedas, Plano 13 priedas). Taigi, siekiant Siekiant toliau mažinti išmetamą SO_2 kiekį, dėmesys turėtų būti sutelktas į kelias pagrindines taršias sritis: – stacionarų deginimą pramonėje ir namų ūkiuose; sieros regeneravimą naftos perdirbimo pramonėje, sieros rūgšties gamybą; viešosios energijos gamybos sektorių;“.~~

1.2.6. Pakeisti 15.1.2.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„15.1.2.1. kadangi 2005–2015 2005–2019 m. išmestas NO_x kiekis sumažėjo tik apie 8,8 21,76 proc., o vidutiniškai per metus išmestas NO_x kiekis mažėjo tik 0,9 1,6 proc., nustatytų Aplinkos apsaugos strategijoje NO_x kiekio sumažinimo tikslų įgyvendinimas yra didelis iššūkis. Didžiausią įtaką NO_x išmetimams turi kelių transporto sektorius. Nors Sunkvežimių sunkvežimių ir autobusų išmestas NO_x kiekis 2015 2019 m. padidėjo sumažėjo 11 14 proc., lyginant su 2005 m., o jo dalis bendroje išmesto NO_x kiekio struktūroje 2015 2019 m. sudarė beveik trečdalį net 39 proc. viso išmesto NO_x kiekio. Svarbus taip pat lengvųjų automobilių sektorius, kurio 2015 2019 m. išmestas NO_x kiekis sudarė daugiau nei 13 18 proc. viso išmesto NO_x kiekio. Kitas taršus sektorius – neorganinių azoto (N) trąšų (įskaitant karbamidą) naudojimas, šio sektoriaus. Dėl šių trąšų naudojimo išmestas NO_x kiekis nagrinėjamu laikotarpiu padidėjo 35,6 76 proc. Pažymėtina, kad nuo 2020 m. vertinant Aplinkos apsaugos strategijoje iškeltų NO_x mažinimo tikslų įgyvendinimo pažangą, iš žemės ūkio veiklos (pagal NFR nomenklatūrą priskiriamos 3B kategorijai (mėšlo tvarkymas) ir 3D kategorijai (žemės ūkio paskirties dirvožemiai) išmetamas NO_x kiekis nebus įskaitomas neįskaitomas į bendrą nacionaliniu mastu išmestą NO_x kiekį ir priemonių įgyvendinimas šiose žemės ūkio veiklos srityse neatsispindės vėlesniuose nei 2020 m. išmesto NO_x kiekio apskaitos rezultatuose, tačiau neorganinių trąšų naudojimo mažinimas turės teigiamos įtakos kitų teršalų išmetamam kiekiui mažinti. Siekiant mažinti išmetamą NO_x kiekį, ir toliau turėtų būti taikomos priemonės viešosios elektros energijos ir šilumos gamybos srityje (šio sektoriaus išmesto NO_x kiekio dalis sudaro 7,6 7,9 proc. viso išmesto NO_x kiekio), kad ateityje išliktų šio sektoriaus išmesto NO_x kiekio mažėjimo tendencija (Plano 9 priedas, Plano 13 priedas);“.

1.2.7. Pakeisti 15.1.3.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„15.1.3.1. nepaisant to, kad nors 2005–2015 2005–2019 m. išmestas NMLOJ kiekis sumažėjo apie 20,9 20,4 proc., vidutiniškai per metus išmestas NMLOJ kiekis mažėjo tik 2,3 1,5 proc. Toks ir tolesnis vidutinis metinis mažėjimas neužtikrintų 2030 m. Aplinkos apsaugos strategijoje iškeltų tikslų įgyvendinimo, todėl turi būti imamasi papildomų priemonių. Didžiausią įtaką išmestam NMLOJ kiekiui darė stacionaraus deginimo, įskaitant deginimą pramonėje, naftos pramonės, tirpiklių vartojimo, namų ūkių ir pramonės stacionaraus deginimo sektorių ir gyvulininkystės subsektoriaus posektorių išmestas NMLOJ kiekis. Didžiausiu išmetamo NMLOJ kiekio sumažėjimu pasižymėjo lengvųjų automobilių ir benzino garavimo subsektoriai kelių transporto ir atliekų tvarkymo posektoriai, tačiau paskirstant naftos produktus išmestas NMLOJ kiekis padidėjo 7,8 proc., iš ne pieninių galvijų ūkių mėšlo išmestas NMLOJ kiekis padidėjo 10 proc. dėl tirpiklių vartojimo išmestas NMLOJ kiekis padidėjo 81 proc., naftos perdirbimo – 5,3 proc. Siekiant mažinti NMLOJ išmetimą, ypatingas dėmesys turėtų būti skiriamas priemonėms, taikytinoms naftos perdirbimo sektoriuje, naftos produktų paskirstymo sektoriuje, tirpiklių vartojimo posektoriuose, tvarkant mėšlą galvijų ūkiuose (Pažymėtina, kad nuo 2020 m. vertinant Aplinkos apsaugos strategijoje iškeltų NMLOJ sumažinimo tikslų įgyvendinimo pažangą, iš žemės ūkio veiklos (pagal NFR nomenklatūrą priskiriamos 3B kategorijai (mėšlo tvarkymas) ir 3D kategorijai (žemės ūkio paskirties dirvožemiai) išmetamas NMLOJ kiekis nebus įskaitomas neįskaitomas į bendrą nacionaliniu mastu išmestą NMLOJ kiekį). Atsižvelgiant į tai, kad 2015

2019 m. apie ~~18,4~~ **22,5** proc. NMLOJ išmesta iš namų ūkių, šiame sektoriuje taip pat turėtų būti imamasi priemonių (Plano 9 priedas, ~~Plano 13 priedas~~);“.

1.2.8. Pakeisti 15.1.4 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„15.1.4. **NH₃**:

15.1.4.1. ~~Nors 2005–2015~~ **2005–2019** m. išmestas NH₃ kiekis vidutiniškai per metus mažėjo tik ~~1,1~~ **0,4** proc., ir per visą nagrinėjamą laikotarpį užfiksuotas ~~11,1~~ **4,7** proc. sumažėjimas, kuris rodo ~~pasiektą~~ **nepasiektą** Aplinkos apsaugos strategijoje numatytą sumažinimo tikslą. Išmestas NH₃ kiekis iš gyvulininkystės sektoriaus (**mėšlo tvarkymo posektoriaus**) sumažėjo daugiau nei **25 penktadaliu (22,6** proc.), tuo metu iš kitos žemės ūkio veiklos, ~~įskaitant~~ – neorganinių azoto (N) trąšų ~~naudojamą~~ **naudojimo** – išmestas NH₃ kiekis padidėjo **net 2 49** proc. Dėl šios priežasties, siekiant vystyti žemės ūkio sektorių ir ~~išlaikyti pasiektą~~ **mažinti išmetamą NH₃ sumažinimo tikslą** **kiekį**, dėmesys turėtų būti sutelktas visų pirma į priemones, skirtas neorganinių azoto trąšų (įskaitant karbamidą) naudojimui mažinti (pvz., karbamido trąšas pakeisti amonio nitrato trąšomis, ~~uždrausti naudoti amonio karbonato trąšas~~ **nenaudoti amonio karbonato trąšų**, neorganines trąšas pakeisti organinėmis trąšomis). Daugiau kaip ~~18~~ **36** proc. nacionaliniu mastu išmesto NH₃ kiekio sudaro dėl ~~dirvožemio tręšimo gyvulių mėšlu~~ **dirvų tręšimo organinėmis trąšomis** išmestas NH₃ kiekis (Plano 9 priedas, ~~Plano 13 priedas~~). Gyvulininkystės sektoriuje ir toliau turėtų būti tęsiamas gerosios mėšlo valdymo (tvarkymo) praktikos įgyvendinimas;

15.1.4.2. remiantis AAA prognoze, išmestas NH₃ kiekis iki 2030 m. pasižymės didėjimo tendencija, todėl nesiimant papildomų priemonių Aplinkos apsaugos strategijoje nustatytą ~~ir šiame metu pasiektą~~ tikslą gali būti sunku ~~išlaikyti~~ **pasiekti**. Kaip ~~2005–2015~~ **2005–2019** m., taip ir iki 2030 m., didžiausią įtaką išmetamam NH₃ kiekiui darys augalininkystės sektorius dėl trąšų naudojimo ir mėšlo tvarkymas gyvulininkystės sektoriuje (Plano 12 priedas). Svarbu pažymėti, kad NH₃ yra ~~taip vadinamų~~ **vadinamasis** „antrinių“ kietųjų dalelių pirmtakas (prekursorius), todėl mažinant išmetamą NH₃ kiekį bus prisidedama prie aplinkos oro užterštumo KD_{2,5} mažinimo.“

1.2.9. Pakeisti 15.1.5.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„15.1.5.1. ~~nepaisant, kad~~ išmestas KD_{2,5} kiekis ~~2005–2015~~ **2005–2019** m. sumažėjo ~~11,5~~ **37,1** proc., vidutiniškai per metus ~~išmestas KD_{2,5} kiekis mažėjo tik 1,2~~ – **2,6** proc., ir toks vidutinis metinis ~~mažėjimo tempas~~ **mažėjimas** ~~neužtikrins~~ **užtikrino** Aplinkos apsaugos strategijoje nustatytų tikslų ~~pasiekimo~~ **pasiekimą**. ~~2005–2015~~ **2005–2019** m. didžiausią įtaką išmetamam KD_{2,5} kiekiui darė namų ūkių šildymo įrenginiai, išmesdami beveik visą (**81 proc.**) pagrindiniame šio teršalo šaltinyje – energetikos sektoriuje – išmestą šio teršalo kiekį. Kitu reikšmingu sektoriumi gali būti laikomas kelių transportas (apie **7 20** proc. viso išmesto KD_{2,5} kiekio). Teigiamai vertintinas faktas, kad tiek namų ūkio, tiek kelių transporto išmestas KD_{2,5} kiekis nagrinėjamu laikotarpiu sumažėjo. Kelių transporto sektoriuje dėmesys turėtų būti sutelktas tiek į taršos mažinimą iš lengvųjų automobilių, tiek iš sunkvežimių ir autobusų, kadangi šių kelių transporto priemonių išmestas KD_{2,5} kiekis **2015 2019** m. sudarė beveik **78 80** proc. viso kelių transporto sektoriaus išmesto KD_{2,5} kiekio. Tarp kitų sektorių išskirtinas viešosios energijos gamybos sektorius, kurio išmestas KD_{2,5} kiekis **2015–2019** m. sudarė apie **3,2 6** proc. viso išmesto KD_{2,5} kiekio (Plano 9 priedas, ~~Plano 13 priedas~~);“.

1.2.10. Pakeisti 15.2.1 papunktį ir jį išdėstyti taip:

„15.2.1. sumažinti taršą SO₂, didžiausią dėmesį skiriant taršos sumažinimui **energetikos (naftos perdirbimo) ir** pramonės ~~, viešosios elektros energijos ir šilumos gamybos~~ sektoriuose;“.

1.2.11. Pakeisti 1 priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).

1.2.12. Pakeisti 2 priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).

1.2.13. Pakeisti 3 priedo 6 punktą ir jį išdėstyti taip:

„6. Pažymėtina, kad Direktyvoje (ES) 2016/2284 2020 m. tikslai atitinka Geteborgo protokole nustatytus oro taršos mažinimo tikslus.

1 lentelė. Lietuvai nustatyti išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekio sumažinimo, palyginus su 2005 m., tikslai (proc.), juos atitinkančios didžiausio leistino išmetamo kiekio vertės 2020–2029 metais ir nuo 2030 m., faktiškai 2005 ir ~~2015~~ **2019** m. išmestas teršalų kiekis

Pavadinimas	Matavimo vienetai	Sieros dioksidas (toliau – SO ₂)	Azoto oksidai (toliau – NO _x)	Nemetaniniai lakieji organiniai junginiai (toliau – NMLOJ)	Amoniakas (toliau – NH ₃)	Smulkiosios kietosios dalelės (toliau – KD _{2,5})
Išmestas kiekis 2005 m.	Tūkst. t	30,9 27,5	60,3 55,9	75,1 45,94	32,24 35,92	20,2 8,5
Išmestas kiekis 2015 2019 m.	Tūkst. t	18,2 11,7	55 43,7	59,4 36,55	28,9 34,23	17,9 5,3
Iki 2020 m. sumažintinas išmetamo teršalo kiekis, palyginti su 2005 m	Proc.	55	48	32	10	20
	Tūkst. t	17 15,1	28,9 26,8	24 14,7	3,2 3,62	4 1,7
Iki 2030 m. sumažintinas teršalo kiekis, palyginti su 2005 m	Proc.	60	51	47	10	36 / 45*
	Tūkst. t	18,5 16,5	30,8 28,5	35,3 21,6	3,2 3,62	7,3 3,1
Didžiausias leistinas išmetamo teršalo kiekis bet kuriais metais nuo 2020 m. iki 2029 m.	Tūkst. t	13,9 12,4	31,4 29,1	51 31,2	29,2 32,3	16,2 6,8
Didžiausias leistinas išmetamo teršalo kiekis nuo 2030 m.	Tūkst. t	12,4 11,0	29,5 27,4	39,4 24,3	29,2 32,3	12,9 5,4

* Numatyta 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 „Dėl 2021–2030 metų nacionalinio pažangos plano patvirtinimo“.

(Šaltinis: Šaltiniai: NAAS 50–54 punktai, Pažangos planas, ir Aplinkos apsaugos agentūros duomenys).“

1.2.14. Pakeisti 3 priedo 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7. Lietuvai nustatyti oro taršos mažinimo tikslai beveik visų teršalų (išskyrus NH₃, SO₂ ir KD_{2,5}) atveju yra labai ambicingi – siekiama sumažinti išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekį daugiau nei per pusę. Nuo 2005 iki ~~2015~~ **2019** m. išmetamų į aplinkos orą teršalų kiekis Lietuvoje reikšmingai sumažėjo, tačiau vertės, iki kurių turi būti iki 2020 m. ir iki 2030 m. sumažintas išmetamas kiekvieno teršalo kiekis, yra daug mažesnės, todėl yra poreikis nustatyti ir taikyti papildomas aplinkos oro taršos mažinimo priemonės.“

1.2.15. Pakeisti 3 priedo 8 punktą ir jį išdėstyti taip:

„8. Įgyvendinant 2008 m. gegužės 21 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2008/50/EB dėl aplinkos oro kokybės ir švaresnio oro Europoje (OL 2008 L 152, p. 1) (toliau – Direktyva (ES) 2008/50/EB) 4 straipsnį, vadovaujantis Aplinkos oro apsaugos įstatymo 5, 7 ir 8 straipsniais ir siekiant taikyti oro kokybei vertinti ir valdyti ES nustatytus kriterijus ir metodus, remiantis pagal Lietuvos Respublikos aplinkos monitoringo įstatymo 7 straipsnį vykdomo valstybinio aplinkos monitoringo duomenimis, Lietuvos teritorija suskirstyta į aglomeracijas ir zoną (žr. 2 lent.), kuriose vertinamas oro užterštumo lygis. Kiekvienoje aglomeracijoje ir zonoje įrengtos oro kokybės tyrimų stotys, kurių iš viso jų Lietuvoje iš viso yra ~~18~~ **17**.“

2 lentelė. Lietuvos zonų ir aglomeracijų sąrašas

Pavadinimas	Gyventojų skaičius	Gyventojų skaičius 1 km ²	Ribos	Stočių skaičius
Vilniaus miesto aglomeracija	554 409	1 382,6	Sutampa su Vilniaus miesto ribomis	4
Kauno miesto aglomeracija	358 111	2 281,0	Sutampa su Kauno miesto ribomis	3 2
Zona	2 472 359	38,2	Lietuvos Respublikos teritorija be Vilniaus ir Kauno miestų	11

(Šaltinis: – Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2000 m. spalio 20 d. įsakymas Nr. 470/581 „Dėl zonų ir aglomeracijų sąrašų patvirtinimo“).“

1.2.16. Pakeisti 3 priedo 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9. Siekiant saugoti visuomenės sveikatą, Direktyvoje (ES) 2008/50/EB nustatytos aplinkos oro užterštumo normos, nustatytos žmonių sveikatos, ekosistemų ir augmenijos apsaugai. 3 lentelėje

pateiktos ES taikomos aplinkos oro užterštumo normos (ribinės vertės) ir Pasaulio Sveikatos Organizacijos (toliau – PSO) rekomenduojamos ribinės vertės.

3 lentelė. ES nustatytos aplinkos oro užterštumo normos ir PSO rekomenduojami dydžiai

Teršalo pavadinimas	Vertinimo laikotarpis	Ribinė aplinkos oro užterštumo vertė, $\mu\text{g}/\text{m}^3$		
		ES kriterijai	PSO gairės (2005 m.)	PSO gairės (2021 m.)
SO_2	10 minučių vidurkis	-	500	500
	1 val. vidurkis	350 (negali būti viršyta daugiau kaip 24 kartus per kalendorinius metus)	-	-
	24 val. vidurkis	125 (negali būti viršyta daugiau kaip 3 kartus per kalendorinius metus)	20	40
NO_x , NO_2	1 val. vidurkis	200 (negali būti viršyta daugiau kaip 18 kartų per kalendorinius metus)	200	25 (24 val. vidurkis)
	1 metų vidurkis	40	10	10
$\text{KD}_{2,5}$	24 val. vidurkis	-	25	15
	1 metų vidurkis	20 (nuo 2020 m.) 25 (2015–2019 m.)	10	5
Kietosios dalelės (KD_{10})	24 val. vidurkis	50 (negali būti viršyta daugiau kaip 35 kartus per kalendorinius metus)	50	45
	1 metų vidurkis	40	20	15
Ozonas (O_3)	8 val. vidurkis	120 (neturi būti viršijama daugiau nei 25 kartus per kalendorinius metus, imant trejų metų vidurkį)	100	100

(~~Saltiniai~~ **Saltiniai:** Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2001 m. gruodžio 11 d. įsakymas Nr. 591/640 „Dėl Aplinkos oro užterštumo sieros dioksidu, azoto dioksidu, azoto oksidais, benzeno, anglies monoksidu, švinu, kietosiomis dalelėmis ir ozonu normų patvirtinimo“, ir PSO ~~Oro oro~~ **Oro oro** kokybės gairės dėl kietųjų dalelių, ozono, azoto dioksido ir sieros dioksido, **2005 m.; PSO pasaulinės oro kokybės gairės dėl kietųjų dalelių ($\text{KD}_{2,5}$, KD_{10}), ozono, azoto dioksido, sieros dioksido ir anglies monoksido, 2021 m.)**“).

- 1.2.17. Pakeisti 4 priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).
- 1.2.18. Pakeisti 9 priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).
- 1.2.19. Pakeisti 12 priedą ir jį išdėstyti nauja redakcija (pridedama).
- 1.2.20. Pripažinti netekusiu galios 13 priedą.
- 1.2.21. Papildyti 16 priedu (pridedama).
2. Nustatyti, kad šis nutarimas įsigalioja 2022 m. rugpjūčio 15 d.

Ministras Pirmininkas

Aplinkos ministras